

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๔๘๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ
ขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดัง
ต่อไปนี้

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหกสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๑ ผู้ใดกระทำการอย่างใดๆ ดังกล่าวต่อไปนี้ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

(๑) ขัดขืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลตามมาตรา ๓๐ อันว่าด้วยการรักษาความเรียบร้อย หรือประพฤตินั้นไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล

(๒) เมื่อได้มีคำขอ และได้รับอนุญาตจากศาลให้ฟ้อง หรือสู้คดีอย่างคนอนาถแล้ว ปรากฏว่าได้นำคดีนั้นขึ้นสู่ศาล โดยตนรู้อยู่แล้วว่าไม่มีมูล หรือได้สาบานตัวให้ถ้อยคำตามมาตรา ๑๕๖ ว่าตนไม่มีทรัพย์สินพอที่จะเสียค่าฤชาธรรมเนียมได้ ซึ่งเป็นความเท็จ

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

(๓) เมื่อรู้ว่าจะมีการส่งคำคู่ความหรือส่งเอกสารอื่น ๆ ถึงตน แล้วจงใจไปเสียให้พ้น หรือหาทางหลีกเลี่ยงที่จะไม่รับ คำคู่ความหรือเอกสารนั้นโดยสถานอื่น

(๔) ตรวจเอกสารทั้งหมด หรือฉบับใดฉบับหนึ่ง ซึ่ง อยู่ในสำนวนความ หรือคัดเอาสำเนาเอกสารเหล่านั้นไป โดย ผ่าฝืนต่อบทบัญญัติ มาตรา ๕๔

(๕) ขัดขืนไม่มาศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งตามมาตรา ๑๕ หรือมีหมายเรียกตามมาตรา ๒๗๗”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๐ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๐ คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือผู้แทนโดย ชอบธรรมในกรณีคู่ความเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือผู้แทน ในกรณีคู่ความเป็นนิติบุคคล จะว่าความด้วยตนเองและ ดำเนินกระบวนการพิจารณาทั้งปวงตามที่เห็นสมควร เพื่อประ โยชน์ของตน หรือจะตั้งตัวแทนความคนเดียวหรือหลาย คนให้ว่าความและดำเนินกระบวนการแทนตนก็ได้

ถ้าคู่ความ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้แทน ดังที่ได้ กล่าวมาแล้ว ทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นผู้แทนตน

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ในคดี ผู้รับมอบอำนาจเช่นนั้นจะว่าความอย่างทนายความ
ไม่ได้ แต่ย่อมตั้งทนายความเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘๘ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘๘ เมื่อคู่ความฝ่ายใดมีความจำนงที่จะอ้างอิง
เอกสารฉบับใด หรือคำเบิกความของพยานคนใด หรือมีความ
จำนงที่จะให้ศาลตรวจสอบบุคคล วัตถุ สถานที่ หรืออ้างอิง
ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้ง เพื่อเป็นพยานหลักฐาน
สนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของตน ให้ยื่นบัญชีแสดง
เอกสาร หรือสภาพของเอกสาร ที่จะอ้าง และบัญชีรายชื่อ ที่
อยู่ ของบุคคลซึ่งคู่ความฝ่ายนั้นระบุอ้างเป็นพยานหรือคำขอ
ให้ศาลไปตรวจ หรือขอให้ตั้งผู้เชี่ยวชาญ แล้วแต่กรณี ต่อ
ศาลก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าสามวัน แต่การอ้างอิงบท
บัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่ให้ถือว่าเป็นการอ้างเอกสารตาม
ความหมายแห่งมาตรานี้ และไม่จำเป็นต้องกล่าวไว้ในบัญชีเช่น
ว่านั้นโดยเฉพาะ

ถ้าคู่ความฝ่ายใด มีความ จำนง จะอ้าง เอกสาร หรือระบุ
พยานเพิ่มเติม หรือถ้าตนยังมีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลทำการ

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ตรวจบุคคล วัตถุ สถานที่ หรือยังมีได้ขอให้ศาลสืบความเห็น
ผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้งในปัญหาข้อใด และมีความจำเป็นที่จะขอ
ให้ตรวจหรือสืบความเห็นเช่นว่านั้น คู่ความฝ่ายนั้นชอบที่
จะยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมแสดงเอกสารเช่นว่านั้น หรือ
ข้อและที่อยู่ของพยานบุคคล หรือยื่นคำขอให้มีการตรวจ
หรือสืบความเห็นผู้เชี่ยวชาญ แล้วแต่กรณี ต่อศาลได้ก่อนที่
ได้เสร็จการสืบพยานหลักฐานของคู่ความฝ่ายซึ่งมีหน้าที่นำสืบ
ก่อน

ถ้าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสองวรรคก่อนได้สิ้นสุดลง
แล้ว คู่ความฝ่ายใดมีเหตุอันสมควรแสดงว่าตนไม่สามารถ
ทราบได้ว่าต้องนำพยานหลักฐานมาอย่างไรมาสืบเพื่อประโยชน์
ของตนหรือไม่ทราบว่าพยานหลักฐานบางอย่างได้มีอยู่ หรือ
มีเหตุอันสมควรอื่นใด คู่ความฝ่ายนั้นชอบที่จะยื่นคำร้องต่อ
ศาลไม่ว่าเวลาใด ๆ ก่อนพิพากษาคดี ขออนุญาตอ้างพยาน
หลักฐานเช่นว่านั้น ถ้าศาลเห็นว่าเพื่อให้การวินิจฉัยขาด
ข้อสำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม จำเป็นจะต้อง
สืบพยานเช่นว่านั้น ก็ให้ศาลอนุญาตตามคำขอ”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑๗ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

เล่ม ๓๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

“มาตรา ๑๑๗ คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานชอบที่จะตั้งข้อซักถามพยานได้ในทันทีที่พยานได้สาบานตนและแสดงตนตามมาตรา ๑๑๒ และ ๑๑๖ แล้ว หรือถ้าศาลเป็นผู้ซักถามพยานก่อน ก็ให้คู่ความซักถามได้ต่อเมื่อศาลได้ซักถามเสร็จแล้ว

เมื่อคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานได้ซักถามพยานเสร็จแล้ว คู่ความออกฝ่ายหนึ่งชอบที่จะถามค้านพยานนั้นได้

เมื่อได้ถามค้านพยานเสร็จแล้ว คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานชอบที่จะถามตั้งได้

เมื่อได้ถามตั้งพยานเสร็จแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดซักถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล ถ้าคู่ความฝ่ายใดได้รับอนุญาตให้ถามพยานได้ดังกล่าวนี้ คู่ความออกฝ่ายหนึ่งย่อมถามค้านพยานได้อีกในข้อที่เกี่ยวกับคำถามนั้น

คู่ความที่ระบุพยานคนใดไว้ จะไม่ตั้งใจสืบพยานคนนั้นก็ได้ ในเมื่อพยานคนนั้นยังมิได้เบิกความตามข้อถามของศาล หรือของคู่ความฝ่ายที่อ้าง แต่ถ้าพยานได้เริ่มเบิกความแล้ว พยานอาจถูกถามค้านหรือถามตั้งได้

ถ้าพยานเบิกความเป็นประักษ์แก่คู่ความฝ่ายที่อ้างตนมา คู่ความฝ่ายอื่น อาจขอ อนุญาต ต่อศาล เพื่อซักถาม พยาน นั้น เสมือนหนึ่งพยานนั้นเป็นพยานซึ่งคู่ความออกฝ่ายหนึ่งอ้างมา

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

การชักถามพยานคดี การชักค้านพยานคดี การถามถึงพยานคดี ถ้าคู่ความคนใดได้ตั้งทนายความไว้หลายคน ให้ทนายความคนเดียวเป็นผู้ถาม เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรเป็นอย่างอื่น”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๓ ถ้าต้นฉบับเอกสาร ซึ่งคู่ความฝ่ายหนึ่งอ้างอิง เป็น พยาน หลักฐาน นั้น อยู่ใน ความครอบครอง ของ คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงจะยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ต่อศาล ขอให้ ส่ง คู่ความอีก ฝ่ายหนึ่ง ส่งต้นฉบับเอกสาร แทนการที่ตนจะต้องส่งสำเนาเอกสารนั้นก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่า เอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐานสำคัญ และคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ คู่ความ อีกฝ่ายหนึ่งยื่นต้นฉบับ เอกสาร ต่อศาล ภายในเวลาอันสมควรแล้วแต่ศาลจะกำหนด ถ้าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง มีต้นฉบับ เอกสารอยู่ใน ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเช่นว่านั้น ให้ถือว่าข้อเท็จจริงแห่งข้ออ้างที่ผู้ขอจะต้องนำสืบโดยเอกสารนั้น คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้ยอมรับแล้ว

ถ้า ต้นฉบับ เอกสาร อยู่ในความ ครอบครอง ของบุคคลภายนอก หรือในครอบครองของทางราชการ หรือของเจ้า-

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

หน้าที่ซึ่งคู่ความ ที่อ้างไม่อาจ ร้องขอโดยตรงให้ส่ง เอกสารนั้น มาได้ ให้นำบทบัญญัติในวรรคก่อนว่าด้วยการที่ คู่ความ ฝ่ายที่ อ้างเอกสารยื่นคำขอ และการที่ศาลมีคำสั่งมาใช้บังคับโดย อนุโลม แต่ทั้งนี้ฝ่ายที่อ้างต้องส่งคำสั่งศาล แก่ผู้ครอบครอง เอกสารนั้นล่วงหน้าอย่างน้อยเจ็ดวัน ถ้าไม่ได้เอกสารนั้นมา สืบตามกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควร ก็ให้ศาลสืบพยานต่อไป ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๓ (๒)”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๕ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๕ ในคดีที่ เรียกร้องให้ชำระหนี้ เป็นเงิน หรือมีการเรียกร้องให้ชำระหนี้เป็นเงินรวมอยู่ด้วย ไม่ว่าเวลา ใดๆ ก่อนมีคำพิพากษา จำเลยจะนำเงินมาวางศาลเต็มจำนวน ที่เรียกร้อง หรือแต่บางส่วน หรือตามจำนวนเท่าที่ตนคิดว่า พอแก่จำนวนที่โจทก์มีสิทธิเรียกร้องก็ได้ ทั้งนี้ โดยยอมรับ ผิดหรือไม่ยอมรับผิดก็ได้”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓๖ ในกรณีที่จำเลยวางเงินต่อศาลโดยยอมรับ ผิด ถ้าโจทก์พอใจยอมรับเงินที่จำเลยวางโดยไม่ตั้งใจเรียก-

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๕

ร้องมากกว่านั้น และคดีไม่ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปอีก ให้ศาลพิพากษาคดีไปตามนั้น คำพิพากษานั้นเป็นที่สุด แต่ถ้าโจทก์ไม่พอใจในจำนวนเงินที่จำเลยวาง และยังตั้งใจที่จะดำเนินคดีเพื่อให้จำเลยต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินตามที่เรียกร้องต่อไปอีก จำเลยมีสิทธิถอนเงินที่วางไว้นั้นได้ โดยให้ถือเสมือนว่ามีได้มีการวางเงิน หรือจำเลยจะยอมให้โจทก์รับเงินนั้นไปก็ได้ ในกรณีหลังนี้ โจทก์จะรับเงินไปหรือไม่ก็ตาม จำเลยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่วาง แม้ว่าจำเลยมีความรับผิดชอบตามกฎหมายจะต้องเสีย ทั้งนี้ นับแต่วันที่จำเลยยอมให้โจทก์รับเงินไป

ในกรณีที่จำเลยวางเงินต่อศาลโดยไม่ยอมรับผิดชอบ จำเลยจะรับเงินนั้นคืนไป ก่อนที่มีคำพิพากษาว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบไม่ได้ การวางเงินเช่นว่านี้ ไม่เป็นเหตุระงับการเสียดอกเบี้ย หากจำเลยมีความรับผิดชอบตามกฎหมายจะต้องเสีย ”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

“ มาตรา ๑๔๐ การทำคำพิพากษา หรือคำสั่ง ของศาล ให้ดำเนินตามข้อบังคับต่อไปนี้

(๑) ศาลจะต้องประกอบครบถ้วนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยเขตอำนาจศาล และอำนาจผู้พิพากษา

(๒) ภายใต้งบบังคับ บทบัญญัติ มาตรา ๑๓ ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่ง จะต้องทำโดยผู้พิพากษาหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับ ตามความเห็น ของฝ่ายข้างมาก จำนวนผู้พิพากษาย่อยข้างมากนั้น ในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ต้องไม่น้อยกว่าสองคน และในศาลฎีกาไม่น้อยกว่าสามคน ในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ถ้าผู้พิพากษาคงใด มีความเห็นแย้ง ก็ให้ผู้พิพากษาคงนั้นเขียนใจความแห่งความเห็นแย้งของตนกลัดไว้ในสำนวน และจะแสดงเหตุผลแห่งข้อแย้งไว้ด้วยก็ได้

ในศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี เห็นสมควร จะให้การวินิจฉัยปัญหาใดในคดีเรื่องใด โดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้

ภายใต้งบบังคับแห่งมาตรา ๑๓ ที่ประชุมใหญ่นั้น สำหรับศาลอุทธรณ์ให้ประกอบด้วย อย่างน้อยผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ไม่น้อยกว่า ๑๐ คน สำหรับศาลฎีกาให้ประกอบด้วยผู้พิพากษา
ทุกคนซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนผู้
พิพากษาแห่งศาลนั้น และให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
หรือประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี หรือผู้ทำการแทน เป็น
ประธาน

คำวินิจฉัย ของที่ ประชุมใหญ่ให้ เป็นไป ตาม เสียง ข้าง
มาก และถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานแห่งที่ประชุม
ออกเสียงเพิ่มจนออกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ใน คดี ซึ่ง ที่ ประชุมใหญ่ได้ วินิจฉัยปัญหา แล้ว คำ-
พิพากษาหรือคำสั่งต้องเป็นไปตามคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่
และ ต้อง ระบุไว้ ด้วย ว่า ปัญหาข้อใดได้ วินิจฉัยโดย ที่ประชุม
ใหญ่ ผู้พิพากษาที่เข้าประชุมแม้มิใช่เป็นผู้นั่งพิจารณา ก็ให้มี
อำนาจพิพากษาหรือทำคำสั่งในคดีนั้นได้ และเฉพาะในศาล
อุทธรณ์ให้ทำความเห็นแย้งได้ด้วย

(๓) การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้อ่านข้อความ
ทั้งหมดในศาลโดยเปิดเผย ตามเวลาที่กำหนดไว้ในประมวล
กฎหมายนี้ ค่อนข้างคู่ความทั้งสองฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
ในกรณี เช่นว่านี้ ให้ศาลจดลงไว้ใน คำพิพากษา หรือ คำสั่ง

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

หรือในรายงานซึ่งการอ่านนั้น และให้คู่ความที่มาศาลลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ถ้าคู่ความไม่มาศาล ศาลจะงดการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลจดแจ้งไว้ในรายงาน และให้ถือว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้อ่านตามกฎหมายแล้ว

เมื่อศาลที่พิพากษาคดี หรือที่ได้รับคำสั่งจากศาลสูงให้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งตามบทบัญญัติในมาตราวันใด ให้ถือว่าวันนั้นเป็นวันที่พิพากษาหรือมีคำสั่งคดีนั้น”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๕ ถ้าคู่ความคนใดอ้างว่าเป็นคนยากจน ไม่สามารถเสียค่าธรรมเนียมศาล ในศาลชั้นต้น หรือชั้นอุทธรณ์ หรือชั้นฎีกา เมื่อศาลได้ไต่สวนเป็นที่เชื่อได้ว่า คู่ความนั้นเป็นคนยากจนไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียม ก็ให้ศาลอนุญาตให้คู่ความนั้นฟ้อง หรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถได้ แต่การขอเช่นว่านี้ ถ้าผู้ขอเป็นโจทก์ ผู้ขอจะต้องแสดงให้เห็นที่พอใจศาลด้วยว่าคดีของตนมีมูลที่จะฟ้องร้อง หรือใน

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

กรณีอุทธรณ์ หรือฎีกา ศาลเห็นว่า มีเหตุผล อันสมควร ที่จะ
อุทธรณ์หรือฎีกา แล้วแต่กรณี

เมื่อ คู่ความ คนใดได้รับ อนุญาตให้ ฟ้อง หรือ ต่อสู้ กัด
อย่างคนอนาถาแล้ว ยื่นคำขอว่าความอย่างคนอนาถาในชั้น
อุทธรณ์หรือฎีกา แล้วแต่กรณีต่อมา ให้ถือว่าคู่ความนั้นยัง
เป็นคนยากจนอยู่ เว้นแต่จะปรากฏต่อศาลเป็นอย่างอื่น”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๖ แห่งประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๖ ผู้ใด มีความจำนง จะ ฟ้อง หรือ ต่อสู้ กัด
อย่างคนอนาถา ให้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้น
ที่จะฟ้องหรือได้ฟ้องคดีไว้นั้น พร้อมกับคำฟ้อง คำฟ้อง-
อุทธรณ์ คำฟ้องฎีกา คำร้องสอด หรือคำให้การ แล้วแต่
กรณี และสาบานตัวให้คำชี้แจงว่า ตนไม่มีทรัพย์สินพอจะ
เสียค่าธรรมเนียมศาล ถ้าบุคคลนั้นตกเป็นคนยากจนลงภาย-
หลัง จะยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก็ได้

เมื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ จัดถ้อยคำสาบานของผู้ขอ-
ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาแล้ว ให้ศาลจัดส่งสำเนา
ถ้อยคำเช่นนั้นไปให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งพร้อมด้วยสำเนาคำขอ-

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถา และถ้าโจทก์เป็นผู้ยื่นคำขอ
เช่นว่านั้น ให้ส่งสำเนาคำฟ้องไปด้วย

เมื่อศาลได้ ฟังคำความทุกฝ่าย และ ทำการไต่สวน ตามที่
เห็นสมควรแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือยกคำขอนั้นเสีย
ถ้าศาลอนุญาตตามคำขอ คำสั่งอนุญาตนั้นให้เป็นที่สุด

ถ้าศาล มี คำสั่ง อนุญาตให้ ยกเว้น ค่าธรรมเนียมศาลให้
แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว ผู้ยื่น
คำขออาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้พิจารณาคำขอนั้นใหม่ เพื่อ
อนุญาตให้ตนนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าตนเป็นคน
ยากจนก็ได้

ในกรณีที่ศาล มี คำสั่ง อนุญาตให้ ยกเว้น ค่าธรรมเนียม
ศาลให้แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว
ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นศาลชั้นต้น ผู้ขออาจ
อุทธรณ์ คำสั่งนั้น ต่อศาลอุทธรณ์ได้ ภายในกำหนดเจ็ดวัน นับ
แต่วันมีคำสั่ง ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์
หรือฎีกา ผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือ
ศาลฎีกา แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำขอเป็นคำร้องต่อศาลชั้น
ต้นภายในกำหนดเดียวกัน คำสั่งของศาลอุทธรณ์เช่นว่านี้ให้
เป็นที่สุด”

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๕ คดีมีโนสาร่า คือ

(๑) คดีฟ้องเรียกค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ อันมีจำนวนทุนทรัพย์ไม่เกินห้าร้อยบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้เช่าออกจากอสังหาริมทรัพย์ อันมีค่าเช่าในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกินเดือนละห้าร้อยบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้อาศัยออกจากอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งในขณะยื่นคำฟ้องอาจให้เช่าได้ไม่เกินเดือนละห้าร้อยบาท ถ้าปรากฏว่าจำเลยมิได้กล่าวแก้เป็นข้อพิพาทด้วยกรรมสิทธิ์ หรือมิได้ยกข้อโต้เถียงในเรื่องแปลความหมายแห่งข้อความในสัญญาเช่าหรืออาศัย

คดีที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นอกจากนี้เป็นคดีสามัญ

(๒) คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์ อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ดังต่อไปนี้

(ก) คดีอันเกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์มีรูปร่าง อันมีจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือ

(ข) คดีอันเกี่ยวข้องกับ สิทธิเรียกร้อง หรือสิทธิ ต่าง ๆ อันพิพาทกันเป็นจำนวนไม่เกินหนึ่งพันบาท ”

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๐๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๔ ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกินสองพันบาท ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นได้ทำความเห็นแย้งไว้ หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้ง หรือคำรับรองเช่นนั้น ต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือ จากอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นแห่งจังหวัดพระนครและธนบุรีหรืออธิบดีผู้พิพากษาภาคผู้มออำนาจ แล้วแต่กรณี

บทบัญญัติในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับใน คดีฟ้อง ขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาส่งเงินได้ คดีเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัว และคดีเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ใน คดีฟ้องเรียกค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์อันมีทุนทรัพย์ไม่เกินสองพันบาท หรือคดี

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ฟ้องขับไล่ผู้เช่าออกจากอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่าในขณะยื่น
คำฟ้องไม่เกินเดือนละสองพันบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ผู้อาศัย
ออกจากอสังหาริมทรัพย์ซึ่งในขณะยื่นคำฟ้องอาจให้เช่าได้ไม่
เกินเดือนละสองพันบาท ซึ่งจำเลย มิได้กล่าวแก้ เป็นข้อ
พิพาทด้วยกรรมสิทธิ์ หรือมิได้ยกข้อโต้เถียงในเรื่องแปล
ความหมายแห่งข้อความในสัญญาเช่าหรืออาศัย”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๘ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อ-
ไปนี้แทน

“มาตรา ๒๒๘ ก่อนศาลชี้ขาดตัดสินคดี ถ้าศาลมี
คำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ให้กักขัง หรือปรับใหม่ หรือจำขัง ผู้ใด ตาม
ประมวลกฎหมาย

(๒) มีคำสั่งอันเกี่ยวข้องกับคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์
ของ คู่ความในระหว่างการ พิจารณา หรือ มี คำสั่ง อันเกี่ยว
ด้วย คำขอ เพื่อจะบังคับคดีตามคำพิพากษาต่อไป หรือ

(๓) ไม่รับหรือคืนคำคู่ความ ตามมาตรา ๑๘ หรือ
วินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔ ซึ่งมีได้ทำให้คดีเสร็จ
ไปทั้งเรื่อง หากเสร็จไปเฉพาะแต่ประเด็นบางข้อ

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

คำสั่งเช่นว่านี้ คู่ความยอมอุทธรณ์ได้ภายในกำหนด
หนึ่งเดือน นับแต่วันมีคำสั่งเป็นต้นไป

แม้ถึงว่าจะมีอุทธรณ์ในระหว่างพิจารณา ให้ศาลดำเนิน
คดีต่อไป และมีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ชั่วครู่ ตัดสินคดีนั้น
แต่ถ้าในระหว่างพิจารณา คู่ความอุทธรณ์คำสั่งชนิดที่ระบุไว้
ในอนุมาตรา (๓) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า การกลับหรือแก้ไข
คำสั่งที่คู่ความอุทธรณ์นั้น จะเป็นการวินิจฉัยชั่วครู่คดี หรือ
วินิจฉัย ชั่วครู่ ประเด็น ข้อใดที่ศาลล่างมิได้วินิจฉัยไว้ ให้
ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจ ทำคำสั่งให้ศาลล่าง งดการ พิจารณาไว้ใน
ระหว่างอุทธรณ์ หรืองดการวินิจฉัยคดีไว้จนกว่าศาลอุทธรณ์
จะได้วินิจฉัยชั่วครู่คดีอุทธรณ์นั้น

ถ้า คู่ความ มิได้ อุทธรณ์คำสั่งในระหว่างพิจารณา ตามที่
บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ก็ให้อุทธรณ์ได้ในเมื่อศาลพิพากษาคดี
แล้วตามความในมาตรา ๒๒๓ ”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๓๐ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อ-
ไปนี้แทน

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

“มาตรา ๒๓๐ คัดตามมาตรา ๒๒๔ ถ้าผู้ความอุทธรณ์
ในข้อเท็จจริง ให้ศาลชั้นต้นตรวจสอบเสียก่อนว่าฟ้องอุทธรณ์นั้น
จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่

ถ้าผู้พยานที่ได้พิจารณาคดีนั้นมีความเห็นแย้ง หรือ
ได้รับรองไว้แล้ว หรือรับรองในเวลาที่ต้องตรวจสอบอุทธรณ์นั้นว่ามี
เหตุอันควรอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้นได้ ก็ให้ศาลมีคำสั่ง
รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว

ถ้าไม่มีความเห็นแย้งหรือคำรับรองเช่นนั้น ให้ศาล
มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว ในกรณี
เช่นนี้ ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาหรืออธิบดีผู้พิพากษาภาคมิได้เป็น
คณะในคำสั่งนั้น ผู้อุทธรณ์ชอบที่จะยื่นคำร้องต่อศาลถึง
อธิบดีผู้พิพากษาหรืออธิบดีผู้พิพากษาภาคภายในเจ็ดวัน เมื่อ
ศาลได้รับคำร้องเช่นนั้น ให้ศาลส่งคำร้องนั้นพร้อมด้วย
สำนวนความไปยังอธิบดีผู้พิพากษา หรืออธิบดีผู้พิพากษาภาค
เพื่อมีคำสั่งยื่นตามหรือกลับคำสั่งของศาลนั้น คำสั่งของ
อธิบดีผู้พิพากษา หรืออธิบดีผู้พิพากษาภาค เช่นว่านี้ ให้เป็น
ที่สุด

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ไม่ห้ามศาลในอันที่จะมีคำสั่ง
ตามมาตรา ๒๓๒ ปฏิเสธไม่ส่งอุทธรณ์ในเหตุอื่น หรือในอัน-

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ที่ศาล จะมี คำสั่งให้ ส่ง อุทธรณ์ นั้น ไปเท่าที่เป็นอุทธรณ์ ในข้อกฎหมาย”

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๓๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๓ (๓) ในคดีที่อุทธรณ์ได้แต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายนั้น การวินิจฉัยปัญหาเช่นว่านี้ ศาลอุทธรณ์จำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยจากพยานหลักฐานในสำนวน”

มาตรา ๑๙ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๓๕ แห่งประมวล กฎหมาย วิธีพิจารณา ความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๓๕ อุทธรณ์ คำสั่งนั้น จะต้อง พิจารณาก่อนอุทธรณ์คำพิพากษาเท่าที่สามารถจะทำได้ แม้ถึงว่าอุทธรณ์คำพิพากษานั้นจะได้ลงไว้ในสารบบความของศาลอุทธรณ์ก่อนอุทธรณ์คำสั่งนั้นก็ได้”

มาตรา ๒๐ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

“มาตรา ๒๔๐ ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจที่จะวินิจฉัยคดี โดยเพียงแต่พิจารณาฟ้องอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ เอกสาร และหลักฐานทั้งปวง ในสำนวนความซึ่งศาลชั้นต้นส่งขึ้นมา เว้นแต่

(๑) ศาลอุทธรณ์ได้นัดฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาตาม ทั้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๑ แต่ถ้คำความฝ่ายใดหรือทั้งสอง ฝ่ายไม่มาศาลในวันกำหนดนัด ศาลอุทธรณ์อาจดำเนินคดี ไปได้ และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์นั้น ไม่ให้ ถือเป็นคำพิพากษาโดยขาดนัด

(๒) ถ้ศาลอุทธรณ์ยังไม่เป็นที่พอใจในการพิจารณา ฟ้องอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ และพยานหลักฐาน ที่ปรากฏใน สำนวน ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๓๘ และเฉพาะในปัญหา ที่อุทธรณ์ ให้ศาลมีอำนาจที่จะกำหนดประเด็นทำการสืบพยาน ที่สืบมาแล้ว หรือพยานที่เห็นควรสืบต่อไป และพิจารณาคดี โดยทั่วไป ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้สำหรับการ พิจารณาในศาลชั้นต้น และให้นำบทบัญญัติแห่งประมวล กฎหมายนี้ว่าด้วยการพิจารณาในศาลชั้นต้น มาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

(๓) ในคดีที่คู่ความอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าศาลชั้นต้นยังมิได้พิจารณา หรือ วินิจฉัย ปัญหาข้อเท็จจริงอันเป็นสารสำคัญในประเด็น ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจทำคำสั่งให้ศาลชั้นต้นพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงเช่นว่านั้น แล้วพิพากษาไปตามรูปความ”

มาตรา ๒๑ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๑ ถ้า คู่ความฝ่ายใด ประสงค์ จะ มา แลก-
 การณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์ ให้ขอมาในตอนท้ายคำฟ้อง
 อุทธรณ์ หรือคำแก้อุทธรณ์ แล้วแต่กรณี และให้ศาลอุทธรณ์
 กำหนดนัดฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์
 จะพิจารณาเห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่คดี จะ
 สั่งงดฟังคำแถลงการณ์เสียก็ได้ ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์นัด
 ฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจา คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งชอบที่จะไป
 แถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์ได้ด้วย ถึงแม้ว่าตน
 จะมิได้แสดงความประสงค์ไว้

การแถลงการณ์ด้วยวาจา ผู้ขอแถลง เป็นผู้แถลงก่อน
 แล้วอีกฝ่ายหนึ่งแถลงแก้ แล้วผู้ขอแถลง แถลงโต้อีกครั้ง

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

หนึ่ง ถ้าขอแถลงทั้งสองฝ่าย ให้ผู้อุทธรณ์แถลงก่อน ถ้าทั้งสองฝ่ายอุทธรณ์และต่างขอแถลง ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาสั่ง”

มาตรา ๒๒ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๒ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้ตรวจสำนวนความและฟังคู่ความทั้งสอง หรือสืบพยานต่อไป คงบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ เสร็จแล้ว ให้ศาลอุทธรณ์ชี้ขาดตัดสินอุทธรณ์โดยประการใดประการหนึ่งในสี่ประการนี้

(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า อุทธรณ์นั้นต้องห้ามตามกฎหมาย ก็ให้ยกอุทธรณ์นั้นเสีย โดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์ หรือถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย และศาลอุทธรณ์เห็นว่าปัญหาข้อกฎหมายนั้นไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย จะยกอุทธรณ์ข้อนั้นเสียก็ได้

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกต้อง ไม่ว่าจะโดยเหตุเดียวกันหรือเหตุอื่น ก็ให้พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นนั้น

เล่ม ๑๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

(๓) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำชี้ขาดของศาลชั้นต้น ไม่ถูกต้อง ให้กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเสีย และพิพากษาในปัญหาเหล่านั้นใหม่

(๔) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้น ถูกแต่บางส่วน และผิดบางส่วน ก็ให้แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไปตามนั้น โดยพิพากษายืนบางส่วน กลับบางส่วน และมีคำพิพากษาใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น”

มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๓ ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย
คือ

(๑) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คำพิพากษาและคำสั่ง และศาลอุทธรณ์เห็นว่า มีเหตุอันสมควร ก็ให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นนั้นเสีย แล้วส่งสำนวนคืนไปยังศาลชั้นต้นเพื่อให้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ในกรณีเช่นนี้ศาลชั้นต้น อาจประกอบด้วย ผู้พิพากษาอื่นนอกจากที่ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งมาแล้ว และคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่นั้น

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

อาจวินิจฉัยขาดคดีเป็นอย่างอื่นนอกจากคำพิพากษาหรือคำสั่ง
ที่ถูกต้องได้

(๒) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายว่าด้วยการพิจารณาหรือมีเหตุที่ศาลได้ปฏิเสธ
ไม่สืบพยานตามที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอ และศาลอุทธรณ์เห็นว่า
มีเหตุอันสมควร ก็ให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำพิพากษาหรือ
คำสั่งศาลชั้นต้นนั้นแล้วกำหนดให้ศาลชั้นต้นซึ่งประกอบด้วย
ผู้พิพากษาคณะเดิมหรือผู้พิพากษาอื่น หรือศาลชั้นต้นอื่นใด
ตามที่ศาลอุทธรณ์จะเห็นสมควร พิจารณาคดีนั้นใหม่ทั้งหมด
หรือบางส่วน และพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่

(๓) ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์จำต้องถือตามข้อเท็จจริง
ของศาลชั้นต้น ถ้าปรากฏว่า

(ก) การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้นผิดต่อกฎ-
หมาย ศาลอุทธรณ์อาจฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริง
ของศาลชั้นต้น แล้วมีคำพิพากษาหรือคำสั่งขาดคดีสันคดี
ไปตามนั้น หรือ

(ข) ข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นฟังมาไม่พอแก่การวินิจฉัย
ข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจทำคำสั่งให้ยกคำพิพากษาหรือ

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

คำสั่งศาลชั้นต้นนั้นเสีย แล้วกำหนดให้ศาลชั้นต้นซึ่งประกอบ
ด้วยผู้พิพากษาคณะเดิม หรือผู้พิพากษาอื่น หรือศาลชั้นต้น
อื่นใด ตามที่ศาลอุทธรณ์เห็นสมควร พิจารณาคดีนั้นใหม่
ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยดำเนินตามคำชี้ขาดของศาลอุทธรณ์
แล้วมีคำพิพากษา หรือ คำสั่ง วินิจฉัยชี้ขาด คดีไปตาม รูปความ
เท็จไม่ว่าจะปรากฏจากการอุทธรณ์หรือไม่

ในคดีทั้งปวงที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่
ตามมาตรานี้ คู่ความชอบที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง
ใหม่เช่นว่านไปยังศาลอุทธรณ์ได้ ตามบทบัญญัติแห่งลักษณะ
นี้”

มาตรา ๒๔ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๒๔๗ แห่ง
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไป
นี้แทน

“มาตรา ๒๔๗ ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาหรือ
มีคำสั่งในชั้นอุทธรณ์แล้วนั้น ให้ยื่นฎีกาได้ภายในกำหนด
หนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์
นั้น และภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตราต่อไปนี้กับกฎหมาย
อื่นว่าด้วยการฎีกาให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วย
อุทธรณ์มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

มาตรา ๒๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๔ ในคดีทบทวนทรัพย์สิน ถ้าราคาทรัพย์สิน หรือ จำนวน ทรัพย์สิน ที่พิพาทไม่เกิน ห้าพันบาท และศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือเพิกถอนคำพิพากษาเล็กน้อย ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีนั้น ในศาลอุทธรณ์ ได้มีความเห็นแย้ง หรือผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นคดี ศาลอุทธรณ์คดี ได้รับรองไว้หรือรับรองในเวลาตรวจฎีกาว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้”

มาตรา ๒๖ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๕๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๒๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕๕ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๕๕ ถ้าบุคคลใดกล่าวอ้างว่าจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้ ก่อนที่ได้อา

เล่ม ๑๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ทรัพย์สินเช่นว่านออกขายทอดตลาด หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น
บุคคลนั้น อาจยื่น คำร้องขอ ต่อศาล ที่ออกหมาย บังคับ คดีให้
ปล่อยทรัพย์สินเช่นว่านนั้น ในกรณีเช่นนั้น ให้ผู้กล่าวอ้างนั้น
นำส่งสำเนาคำร้องขอแก่โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และ
จำเลย หรือถูกหน ตามคำพิพากษา และเจ้าพนักงานบังคับคดี
โดยลำดับ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับคำร้องขอเช่นว่าน
ให้งดการขายทอดตลาด หรือจำหน่ายทรัพย์สินที่พิพาทนั้นไว้
ในระหว่างรอกำวินิจฉัยชี้ขาดของศาล ดังที่บัญญัติไว้ต่อไป

เมื่อได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลแล้ว ให้ศาลพิจารณาและ
ชี้ขาดตัดสินคดีนั้นเหมือนอย่างคดีธรรมดา เว้นแต่

(๑) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ยื่นคำขอโดยทำเป็น
คำร้อง ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก่อนวันกำหนดชำระสองสถานหรือ
ก่อนวันสืบพยาน หากมพยานหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่าคำ
ร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงให้ชักช้า ศาลมี
อำนาจที่จะมี คำสั่งให้ผู้ กล่าวอ้าง วางเงิน ต่อศาล ภายใน ระยะ
เวลาที่ศาลจะกำหนดไว้ในคำสั่ง ตามจำนวน ที่ศาลเห็นสมควร
เพื่อเป็นประกัน การชำระค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้ตามคำ
พิพากษาสำหรับความเสียหายที่อาจได้รับ เนื่องจากเหตุเน้น
ช้าในการบังคับคดีอันเกิดแต่การยื่นคำร้องขอนั้น ถ้าผู้กล่าว

เล่ม ๓๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

อ้างไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

(๒) ถ้าทรัพย์สินที่พิพาทนั้น เป็นสังหาริมทรัพย์และมิพยานหลักฐานเบื้องต้น แสดงว่าคำร้องขอ นั้นไม่มีเหตุอันควรฟัง หรือถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินที่คดีนั้นเป็นสังหาริมทรัพย์ที่เก็บไว้นานไม่ได้ ศาลมีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินเช่นว่านั้นโดยไม่มีชักช้า”

มาตรา ๒๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๒๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

“มาตรา ๓๒๓ บรรดาเงินต่างๆ ที่ค้างจ่ายอยู่ในศาลหรือที่เจ้าพนักงานบังคับคดี ถ้าผู้สมัครมิได้เรียกเอาภายในห้าปี ให้ตกเป็นของแผ่นดิน”

มาตรา ๒๕ ให้ยกเลิกความในตาราง ๑ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๑ และให้ใช้ความต่อไปแทน

"ตาราง ๑

ค่าขนส่ง (เสียในเวลายื่นคำฟ้อง)

๑. คัดค้านคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข้ออ้างจำนวนเป็น
 ราคาส่งได้ ให้คิดค่าขนส่งตามทฤษฎีดังต่อไปนี้
- ก. คำฟ้องนอกจากที่ระบุไว้ใน ข. และ ค. ต่อไปนี้ ให้
 เรียกโดยอัตราสองบาทห้าสิบสตางค์ต่อทุกร้อยบาท แต่ไม่ให้
 เกินกว่าห้าหมื่นบาท
- ข. คำฟ้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโต-
 ตัดการตามมาตรา ๒๒๑ ให้เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อทุก
 ร้อยบาท ตามจำนวนที่อนุญาโตตัดการกำหนดไว้ในคำชี้ขาด
 แต่ไม่ให้เกินกว่าสองหมื่นบาท
- ค. คำฟ้องขอให้บังคับจำนอง หรือ บังคับเอาทรัพย์สิน
 จำนองหลุดตามที่จำเลยให้การยอมรับโดยไม่มีข้อต่อสู้ ให้
 เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อทุกร้อยบาท ตามจำนวนหนี้ที่เรียก-
 ร้อง แต่ไม่ให้เกินกว่าสองหมื่นบาท

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

ในการคำนวณ ถ้าทุนทรัพย์ไม่ถึงหนึ่งร้อยบาท ให้นำ
เป็นหนึ่งร้อยบาท เศษของหนึ่งร้อยบาท ถัดลงห้าสิบบาท
ให้นำเป็นหนึ่งร้อยบาท ถ้าต่ำกว่าห้าสิบบาทให้ปัดทิ้ง

๒. คิดทမ်းค่าขอให้ปลดเปลื้องทุกข์ อันไม่อาจคำนวณ
เป็นราคาเงินได้

ก. คิดทั่วไปรวมทั้งคดีไม่มีข้อพิพาท ให้เรียกเรื่องละ
ห้าสิบบาท

ข. อุทธรณ์หรือฎีกาค่าส่งตามมาตรา ๒๒๗ หรือมาตรา
๒๒๘ ให้เรียกเรื่องละห้าสิบบาท

๓. คิดทမ်းค่าขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็น
ราคาเงินได้ และไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้รวมอยู่ด้วย
ให้คิดค่าขึ้นศาลตามอัตราใน ๑ แต่ไม่ให้ให้น้อยกว่าอัตราใน ๒

ก. หรือ ๒ ข. แล้วแต่กรณี

๔. คิดค่าขอให้ชำระค่าเสียหายหรือค่าอุปการเลี้ยงดูคดี
เงินปี เงินเดือน เงินเบี้ยบำนาญ ค่าบำรุงรักษา หรือเงินอื่น ๆ
คดี บรรดาที่ให้จำยอมกำหนดเป็นระยะเวลาในอนาคต นอกจาก

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๕

ดอกเบ็ช้ คำเช่า หรือคำเสียหายที่ศาลมีอำนาจพิพากษาหรือ
สั่งตามมาตรา ๑๔๒ อยู่แล้ว ให้คิดค่าขึ้นศาลห้าสิบบาท ถ้า
คดีนั้นม้คำขอให้ชำระหนี้ในเวลาปัจจุบัน หรือมีคำขอในข้อ
ก่อน ๆ รวมอยู่ด้วย ให้คิดค่าขึ้นศาลสำหรับคำขอในข้อนี้
เป็นอีกส่วนหนึ่ง”

มาตรา ๓๐ ให้ยกเลิกความในตาราง ๒ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระ-
ราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
แพ่ง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๙๗ และให้ใช้ความ
ต่อไปน้แทน

“ตาราง ๒ ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

ลักษณะแห่งกระบวนการพิจารณา	ศาลฎีกา และ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีที่ต้องมองค้ คณะผู้พิพากษา ๒ นาย	คดีผู้พิพากษา นายเดี่ยวเป็น องค์คณะ	
(๑) ค่ารับคำฟ้อง	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นคำฟ้อง
(๒) ค่ายื่นคำร้องขอ ตาม มาตรา ๑๐๑ ในกรณีที่ยังไม่มีคดีอยู่ในศาล	—	๒๐ บาท	๒๐ บาท	เมื่อยื่นคำร้องขอ
(๓) ค่ายื่นคำขอให้ออกหมายเรียก หรือหมายอื่น ๆ ไม่ว่าจะออก หมายกลับบ้าง คำขอละ	๑๐ บาท	๕ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นคำขอ
(๔) ค่ายื่นคำขออื่น ๆ ที่ต้องทำ เป็นคำร้อง	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นคำขอ
(๕) ค่าแต่งตั้งนายตามมาตรา ๖๑	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อยื่นใบ แต่งตั้งนาย
(๖) ใบมอบอำนาจ แก่ทนายความ ตามมาตรา ๖๒	ไม่ต้องเสียค่า ธรรมเนียม			
(๗) ใบมอบอำนาจ ให้รับเงิน ตาม มาตรา ๖๓				
(๘) ใบตั้งผู้แทนให้กระทำการตาม มาตรา ๖๔				
(๙) ค่าอ้างเอกสารเป็น พยานฉบับ ละ แต่ไม่เกินกว่า	๕ บาท ๒๐๐ บาท	๓ บาท ๑๐๐ บาท	๓ บาท ๕๐ บาท	เมื่อส่ง
(๑๐) ค่ายอมความตามมาตรา ๑๓๘ แต่ให้คืนค่าตัดสิน	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อทำยอมความ
(๑๑) ค่าหนังสือประกัน	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	เมื่อทำหนังสือ ประกัน
(๑๒) ค่าตัดสินเรื่องละ	๑๐๐ บาท ชั้นฎีกา ๕๐ บาท ชั้นอุทธรณ์	๒๕ บาท	๑๕ บาท	เมื่อยื่นคำฟ้อง

ลักษณะแห่งกระบวนพิจารณา	ศาลฎีกา และ ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น		ชำระ เมื่อใด
		คดีฟ้อง คดีแพ่ง ๒ นาย	คดีแพ่ง คดีอาญา นายเดียวเป็น องค์คณะ	
(๑๓) ค่าคำสั่ง ทมิ ค่าขอ ตาม มาตรา ๒๕๖ หรือมีค่าขอโดยทางอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดี	๕๐ บาท	๒๕ บาท	๑๕ บาท	เมื่อยื่นคำขอหรือ เมื่อยนอุทธรณ์ เมื่อยนคำฟ้อง
(๑๔) ค่าคำบังคับเรื่องละ	๒๐ บาท	๑๐ บาท	๕ บาท	
(๑๕) ค่าส่งประเด็นไปสืบ ที่ศาลอื่น ไม่เกี่ยวกับ การชำระ ค่าฤชาธรรมเนียมอื่น ๆ ที่จะต้องเสีย เนื่องจากการ ดำเนิน กระบวนพิจารณาเพื่อ สืบพยานในศาลที่ได้รับแต่งตั้ง	—	๒๐ บาท	๒๐ บาท	ก่อนส่งประเด็น ไปสืบ
(๑๖) ค่าคัดสำเนาเอกสารต่างๆโดยจำศาล หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้คัดให้ คัดร้อยคำต้นหนึ่งบาท ต่อไปร้อยคำต่อ ๒๕ สตางค์ ค่ารับรองฉบับละ ๑๐ บาท ตามมาตรา ๕๔ และ มาตรา ๒๘๑				
(๑๗) ค่าคัด และรับรอง สำเนาบัญชี ค่าฤชาธรรมเนียม ตาม มาตรา ๑๖๕	๓ บาท	๓ บาท	๓ บาท	เมื่อมีคำขอ
(๑๘) ใบสำคัญเพื่อแสดงว่า คำพิพากษา หรือคำสั่งได้ถึงที่สุดแล้ว	๓ บาท	๓ บาท	๓ บาท	

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

มาตรา ๓๑ ให้ยกเลิกความในตาราง ๓ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ตาราง ๓

ค่าสืบพยานนอกศาล

ในกรณีที่ผู้พิพากษาต้องไปสืบพยานนอกศาล ให้คิดค่า
บ่วยการให้ผู้พิพากษานายละ วันละหนึ่งร้อยบาท

ถ้าไม่จัดพาหนะมาให้ จะต้องชดใช้ค่าพาหนะที่เสียไป
ตามสมควร”

มาตรา ๓๒ ให้ยกเลิกความในตาราง ๔ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ตาราง ๔

ค่าบ่วยการและค่าพาหนะพยานกับคำร้องจัดทำแผนที่

๑. ให้ศาลคำนวณ ค่าบ่วยการ พยาน ตาม รายได้ และ
ฐานะของพยานซึ่งมาศาลตามหมายเรียก แต่ไม่ให้เกินวันละ
หนึ่งร้อยบาท และค่าพาหนะเดินทางของพยานที่เสียไปด้วย
ตามสมควร

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

๒. ในกรณีการ รังวัด ทำแผนที่โดยให้ เจ้าพนักงาน
ศาลจัดทำ ให้คิดค่าช่วยการให้แก่เจ้าพนักงานไม่เกินวันละ
สามสิบบาท”

มาตรา ๓๓ ให้ยกเลิกความในตาราง ๕ ท้ายประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ ตาราง ๕

ค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี

ค่าธรรมเนียม	จำนวน	หมายเหตุ
๑. ขายทอดตลาด หรือ จำหน่าย โดยวิธีอื่นซึ่ง ทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัด	ร้อยละ ๕ ของจํานวนเงินที่ขายหรือ จำหน่ายได้	๕๕ ต้องเสีย ค่าประกาศและ ค่าใช้จ่ายต่าง- หาก
๒. จ่ายเงินที่ยึด หรืออายัดแก่ เจ้าหนี้	ร้อยละ ๓ ครั้งของ จำนวนเงินที่ยึด หรืออายัด	

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๕

ค่าธรรมเนียม	จำนวน	หมายเหตุ
๓. เมื่อยึดทรัพย์สินซึ่งไม่ใช่ตัวเงิน แล้วไม่มีการขายหรือจำหน่าย	ร้อยละ ๓ ครั้งของราคาทรัพย์สินที่ยึด	ส่วนการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดเพื่อเสียค่าธรรมเนียมตาม
๔. เมื่อยึดหรืออายัดเงินหรืออายัดทรัพย์สินแล้วไม่มีการขายหรือจำหน่าย	ร้อยละ ๑ ของจำนวนเงินที่ยึดหรืออายัด หรือ ราคาทรัพย์สินที่ยึด	หมายเลข ๓ และ ๔ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นผู้ กำหนด ถ้าไม่ตกลงกัน ให้คู่ความที่เกี่ยวข้องเสนอเรื่องต่อศาลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๖”

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

ค่าธรรมเนียม	จำนวน	หมายเหตุ
๕. ขाय โดยวิธี ประมูลระหว่าง คู่ความ	ร้อยละ ๓ ของราคา ประมูลสูงสุด	

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้คดีตุลาการไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น และแก่ชัดชัดของของศาลและคู่ความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาบางประการที่สำคัญ ทั้งสมควรปรับปรุงแก้ไขอัตราที่กำหนดไว้ในตารางท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้เหมาะสมด้วย